

СТАНОВИЩЕ

от доц. Евгения Кунчева Димитрова, д.м.
Медицински университет - Плевен, Факултет „Здравни грижи”,
катедра „Сестрински терапевтични грижи”

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'
професионално направление 7.4 „ Обществено здраве ”
научна специалност „ Управление на здравните грижи”
Автор: ас. Ваня Тодорова Василева

Форма на докторантурата: самостоятелна подготовка
Катедра: „Социална медицина и здравен мениджмънт”, ФОЗ, МУ – Плевен

Тема: ЗДРАВНИ ГРИЖИ ПРИ ПАЦИЕНТИ НА ХЕМОДИАЛИЗА С ТУНЕЛИЗИРАН
КАТЕТЪР – МЕДИЦИНСКИ, СОЦИАЛНИ И ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ

Научни ръководители: Проф. д-р Стела Людмилова Георгиева, д.м.
Проф. д-р Бисер Кирилов Борисов д.м.

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният комплект материали е в съответствие с Правилника за развитието на академичния състав на МУ-Плевен. Ас. Ваня Тодорова Василева е родена на 15.03.1972 г. От 1987 г. до 1991 г. е студентка в специалността „Медицинска сестра” - общ профил на ИПЗК „Д-р Пейо Бешев“ гр.Плевен. През 1993 г. придобива полувисше образование в същия институт. Продължава образованието си във Великотърновски университет “Св.св. Кирил и Методий”, където през 1999г. придобива ОКС „Магистър“ по Административен и здравен мениджмънт. От м. 03. 2007 г до м.01. 2008 г. провежда специализация по Българо-швейцарска програма в Национален център по заразни и паразитни болести – София, където успешно взема специалност “Болнична хигиена – превенция и контрол на инфекциите”. От 2010г. до 2012 г. продължава своето обучение в Медицински Университет – Плевен, Факултет „Обществено здраве“, където успешно придобива и ОКС „Магистър“ по Управление на здравните грижи.

Докторантката има богат професионален опит като медицинска сестра,кйто започва през 1993 г. в Клиника „Пропедевтика на вътрешните болести“ на УМБАЛ – Плевен. От 1994 г. до настоящия момент тя работи в Клиника по нефрология и диализа на същото лечебно заведение, а през м.10.2019г. след конкурс е назначена и за асистент по здравни грижи във Факултет „Здравни грижи“ на МУ - Плевен, катедра „Сестрински хирургични грижи“, където работи и до момента.

2. Актуалност на тематиката

Дисертационният труд съдържа 201 страници и е онагледен с 48 фигури, 6 фотуса, 11 таблици и 6 приложения. Библиографският списък включва 218 литературни източника, от които 77 на кирилица и 141 на латиница.

Темата на дисертационния труд е много актуална, тъй като през последните две десетилетия хроничната бъбречна недостатъчност (ХБН) непрекъснато нараства, като се увеличава и смъртността от нея. Показателят DALYs (Disability adjusted life years), отчитащ загубените години живот, поради преждевременна смърт и инвалидност, също отчита неблагоприятна динамика.

Въпреки удължената преживяемост на болелите лица, ХБН има негативен ефект върху тяхната социална и професионална роля, а освен това социалните и икономически последици за обществото са значими, поради честите хоспитализации на болните.

3. Познаване на проблема

Ас. Василева е запозната подробно със състоянието на проблема. Направеният литературен обзор е в обем от 61 страници. В него в 5 раздела е направен задълбочен критичен анализ на достъпната литература по проблема. В хронологичен ред са разгледани: социалната значимост на хроничните неинфекциозни заболявания в т.ч. е на ХБН; направен е исторически преглед на лечението на бъбречните заболявания преди откриване на хемодиализата. Особено вниманшие се обръща на изобретяването и утвърждаването на хемодиализата като метод за лечение на ХБН, както и поставянето на метода на научна основа и установяването му като клиничен стандарт. Интерес представлява историческото описание на определяне на съдовия достъп за хемодиализа, както и физико-химичните аспекти на извънбъбречните методи за почистване на кръвта и разработването на видовете диализни разтвори. Задълбочено е представен раздела за развитие на лечението с хемодиализа у нас. Установено е неглижирането на здравните грижи и участието на медицинските сестри в процеса на обучение на пациентите с ХБН, което води до затруднения и понижава качеството на живот за тези пациенти. Направена е социална характеристика на пациент провеждащ хемодиализно лечение и са установени възникналите в този процес проблеми. – финансови, загуба на социална позиция и др. Очертана е ролята на медицинската сестра в хемодиализните структури на страната и изискванията както към професионалната ѝ подготовка така и към личностностите ѝ качества.

Приемам направените от докторантката 4 извода от литературния обзор, където се подчертава, че методът на хемодиализа и съдов достъп с тунелизиран катетър издигат лечението и грижата за болните на качествено ново ниво.

4. Методика на изследването

Целта на изследването е формулирана ясно и точно. За постигането ѝ са поставени достатъчно на брой конкретни задачи, които са подредени в хронологичен ред.

Методиката на изследването включва:

Социологически методи:

- Анкетен метод - оригинално разработени от докторантката са 2 вида анкетни карти, за лекари и медицински сестри, работещи в диализни структури;

- Интервю – разработен е въпросник за провеждане на полуструктурирано интервю с пациентите, който съдържа 26 въпроса.
- Наблюдение - разработен е дневник за самонаблюдение на пациентите с включени 5 показателя за самоконтрол.
- Документален метод - Разработен е въпросник за извличане и систематизиране на първична социологическа информация от официални и нормативни документи, по проблемите на проучването.

Статистически методи:

Статистическата обработка на резултатите е извършена със статистически пакет IBM SPSS Statistics Version 26. Използвано е критично ниво на значимост $\alpha = 0.05$. Съответната нулева хипотеза се отхвърля, когато Р стойността (P-value) е по-малка α . Статистическата достоверност на различията е оценявана с помощта на непараметрични и параметрични тестове (хи-квадрат и t-критерий на Студент-Фишер). Резултатите са представени, чрез абсолютни стойности и относителни честоти (брой и %).

Избраната методика на изследване позволява постигане на поставената цел и за получаване на адекватен отговор на задачите, решавани в дисертационния труд.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд „Здравни грижи при пациенти на хемодиализа с тунелизиран катетър – медицински, социални и икономически аспекти ” е структуриран според изискванията за този вид научна работа.

В глава Първа „Литературен обзор”, докторантката в 5 раздела прави критичен анализ на достъпната литература по проблема. Проучени са развитието на лечението на ХБН в исторически план в света и у нас; определено е значението на съвременното развитие на здравните грижи за повишаване качеството на живот на пациентите на хемодиализа; отдиференцирани са възможните усложнения при провеждане на хемодиализно лечение и са набелявани евентуални мерки за преодоляването им. В заключение докторантката прави извода, че здравните грижи са необходимо условие за провеждане на ефективно хемодиализно лечение, за намаляване на евентуални усложнения и свързаните с тях разходи.

В глава Втора „Цел, задачи и методика на проучването” подробно е разработена методологията на проведено изследване, включваща цел, задачи, хипотези, постановка и етапи на проучването.

В глава Трета „ Резултати и обсъждане” - в 6 подточки докторантката представя резултатите от своите проучвания.

Ас. Василева проучва качеството на здравните грижи в отделенията по хемодиализа, като обхваща всички участници в този процес – пациенти, лекари и медицински сестри . Освен това определя първичния статус на компетентностите на пациентите при осъществяване на дейности, свързани с контрол на заболяването. Проучва връзката между възникналите инфекции и свързаните с лечението разходи, както и средната „преживяемост“ на тунелизираните катетри и честотата на усложненията им.

Направена е социодемографска характеристика на участващите в проучването пациенти по основни идентификационни признаци (пол, възраст, образование, основно бъбречно заболяване и време на диагностициране на ХБН). Докторантката установява, че съществува тясна зависимост между честотата на усложненията на съдовия достъп и уменията на пациентите да се грижат за него и доказва активното участие на диализните сестри в приспособителния период на болните в диализното лечение, чрез даване на съвети за хигиенно-диетичния и двигателен режим на болните. Ас. Василева е подробно запозната с нормативната база, касаеща болните на хемодиализно лечение - Стандарт за диализно лечение, Закон за съсловните организации, Наредба № 1 за компетенциите на медицинските специалисти и др. Разглежда и източниците на финансиране на хемодиализното лечение на пациентите в България. Тя установява висок процент на удовлетвореност от пациентите на диализно лечение от получените здравни грижи в отделенията по хемодиализа. Описаната самооценка на участващите в проучването медицински сестри, относно необходимите им професионални знания и умения при експлоатацията на тунелизиран катетър показват задълбочено и в детайли познаване на етапите в осъществяването на хемодиализното лечение и отговорната роля на медицинската сестра в него. Мнението на анкетирания медицински сестри, относно необходимата им специализирана професионална подготовка за осъществяването на качествени здравни грижи, се потвърждава и от изразеното мнение на лекарите, участващи в проучването.

Ас. Василева категорично доказва връзката между възникналите инфекции и свързаните с лечението разходи, като установява, че разходите за усложнения са приблизително, колкото за провеждане на годишно диализно лечение на един пациент. Освен това последствията от тези инфекции носят риск и влошават качеството на живота на болния т.е. ако се осъществяват качествени здравни грижи за пациентите с тунелизиран катетър се намалява вероятността от усложнения, а оттам и допълнителните разходи за лечение.

глава Четвърта „Изводи, препоръки и приноси” - съгласна съм с изведените от докторантката 7 основни извода в края на дисертационния труд.

Направени са препоръки към ръководителите на лечебни заведения, Министерство на Здравеопазването и МОН, които биха оптимизирали системата за продължаващо обучение на медицинските сестри работещи в диализните структури на страната и биха помогнали за въвеждането на специализация "Диализна медицинска сестра", нуждата от която бе доказана в дисертационния труд на ас. Василева.

Съгласна съм с посочените в работата основни приноси на дисертационния труд с теоретичен и практико-приложен характер.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Докторантката има публикувани 3 статии по темата на дисертационния труд в български списания. Направени се и 3 научни съобщения на конференции у нас.

Цялостната работа на ас. Василева е доказателство за нейните възможности за осъществяване на самостоятелна научна работа. При разработване на дисертационния си труд докторантката демонстрира съзнателност, целенасоченост

и безпристрастност при провеждане на проучването и спазване принципите на научната етика.

След задълбочен анализ на разглеждания дисертационен труд нямам критични бележки към докторантката.

7. Автореферат

Автореферетът е структуриран според изискванията, съдържа 62 страници и отразява основните резултати постигнати в дисертацията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговарят на всички изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на МУ - Плевен.

Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания, приети във връзка с Правилника на МУ - Плевен за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд „Здравни грижи при пациенти на хемодиализа с тунелизиран катетър – медицински, социални и икономически аспекти“ показва, че докторантката Ваня Тодорова Василева притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Управление на здравните грижи“, като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Предвид горе изложеното, убедено давам своята положителна оценка за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на ас. Ваня Тодорова Василева, докторант в докторска програма по „Управление на здравните грижи“.

20.01.2025 г.

Изготвил становището: **На основание чл. 59 от ЗЗЛД**
(доц. Е.Димитрова, д.м.)

DIALOGUE PLUS LTD

CONFERENCE INTERPRETERS, TRANSLATORS,
INFORMATION SPECIALISTS

OFFICE: 1000 Sofia, 22 Venelin Str., Tel.: (+359 2) 980 54 46

Fax:(+359 2)986 28 51 E-mail: dialog@dialog-bg.com, www.dialog-bg.com

Translation from Bulgarian

OPINION

by Assoc. Prof. Evgenia Kuncheva Dimitrova, PhD
Medical University - Pleven, Faculty of Health Care,
Department of Therapeutic Care

of a dissertation for the award of the educational and scientific degree of 'doctor'
professional field 7.4 "Public Health"
scientific specialty "Health Care Management"
Author: Assistant Vanya Todorova Vasileva

Form of doctoral studies: independent
Department: Social Medicine and Health Management,
Faculty of Public Health, Medical University – Pleven

Topic: HEALTHCARE FOR PATIENTS ON HEMODIALYSIS WITH A TUNNELED
CATHETER - MEDICAL, SOCIAL AND ECONOMIC ASPECTS

Scientific supervisors: Assoc. Prof. Stela Lyudmilova Georgieva, MD,PhD
Prof. Biser Kirilov Borisov, MD,PhD

1. General presentation of the procedure and the doctoral student

The presented set of materials is in accordance with the Regulations for the development of the academic staff of the Medical University-Pleven. Assistant Vanya Todorova Vasileva was born on 15.03.1972. From 1987 to 1991 she was a student in the specialty "Nurse" - general profile of the Dr. Peyo Beshev Institute for Healthcare Training in Pleven. In 1993 she acquired a higher education at the same institute. She continued her education at the St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Tarnovo, where in 1999 she acquired a Master's degree in Administrative and Health Management. From March 2007 to January 2008 she conducted a specialization under the Bulgarian-Swiss program at the National Center for Infectious and Parasitic Diseases - Sofia, where she successfully graduated from the specialty "Hospital Hygiene - Prevention and Control of Infections". From 2010 to 2012, she continued her studies at the Medical University - Pleven, Faculty of Public Health, where she successfully obtained the Master's Degree in Healthcare Management.

The doctoral student has extensive professional experience as a nurse, starting in 1993 at the Clinic of Propaedeutics of Internal Medicine of the University Hospital - Pleven. From 1994 to the present, she has been working at the Clinic of Nephrology and Dialysis of the same medical institution, and in October 2019, after a competition, she was appointed as an assistant in healthcare

at the Faculty of Healthcare of the Medical University - Pleven, Department of Surgical Nursing, where she has been working to this day.

2. Relevance of the topic

The dissertation contains 201 pages and is illustrated with 48 figures, 6 photos, 11 tables and 6 appendices. The bibliography includes 218 literary sources, of which 77 are in Cyrillic and 141 in Latin.

The topic of the dissertation is very relevant, since over the past two decades chronic kidney disease (CKD) has been continuously increasing, as has its mortality rate. The DALYs (Disability adjusted life years) indicator, which takes into account the years of life lost due to premature death and disability, also shows unfavorable dynamics.

Despite the prolonged survival of patients, CKD has a negative effect on their social and professional role, and in addition, the social and economic consequences for society are significant, due to the frequent hospitalizations of patients.

3. Knowing the problem

Assistant Vasileva is familiar with the state of the problem in detail. The literature review is 61 pages long. It contains a thorough critical analysis of the available literature on the problem in 5 sections. In chronological order, the following are considered: the social significance of chronic non-infectious diseases, including CKD; a historical review of the treatment of kidney diseases before the discovery of hemodialysis. Particular attention is paid to the invention and validation of hemodialysis as a method of treating CKD, as well as the establishment of the method on a scientific basis and its establishment as a clinical standard. Of interest is the historical description of determining vascular access for hemodialysis, as well as the physicochemical aspects of extrarenal methods for blood purification and the development of types of dialysis solutions. The section on the development of hemodialysis treatment in our country is presented in depth. Neglect of health care and the participation of nurses in the process of training patients with CKD has been established, which leads to difficulties and reduces the quality of life for these patients. A social characteristic of a patient undergoing hemodialysis treatment has been made and the problems that arose in this process have been identified – financial, loss of social position, etc. The role of the nurse in the hemodialysis structures of the country and the requirements for both her professional training and her personality qualities have been outlined.

I accept the 4 conclusions made by the doctoral student from the literature review, which emphasizes that the method of hemodialysis and vascular access with a tunneled catheter elevate the treatment and care of patients to a qualitatively new level.

4. Research methodology

The purpose of the study is formulated clearly and precisely. To achieve it, a sufficient number of specific tasks have been set, which are arranged in chronological order.

The methodology of the study includes:

Sociological methods:

- Survey method - originally developed by the doctoral student are 2 types of questionnaires for doctors and nurses working in dialysis facilities;

- Interview - a questionnaire was developed for conducting a semi-structured interview with patients, which contains 26 questions.
- Observation - a self-observation diary of patients was developed with 5 indicators for self-control included.
- Documentary method - a questionnaire was developed for extracting and systematizing primary sociological information from official and regulatory documents on the problems of the study.

Statistical methods:

The statistical processing of the results was performed with the statistical package IBM SPSS Statistics Version 26. A critical significance level of $\alpha = 0.05$ was used. The corresponding null hypothesis is rejected when the P value (P-value) is less than α . The statistical significance of the differences was assessed using non-parametric and parametric tests (chi-square and Student-Fisher t-test). The results are presented through absolute values and relative frequencies (number and %).

The chosen research methodology allows achieving the set goal and obtaining an adequate answer to the tasks solved in the dissertation work.

5. Characterization and evaluation of the dissertation work and contributions

The dissertation work "Healthcare for patients on hemodialysis with a tunneled catheter - medical, social and economic aspects" is structured according to the requirements for this type of scientific work.

In Chapter One "Literature Review", the doctoral student in 5 sections makes a critical analysis of the available literature on the problem. The development of the treatment of CKD in historical terms in the world and in our country is studied; the importance of the modern development of healthcare for improving the quality of life of hemodialysis patients is determined; possible complications during hemodialysis treatment are differentiated and possible measures to overcome them are identified. In conclusion, the doctoral student concludes that healthcare is a necessary condition for conducting effective hemodialysis treatment, for reducing possible complications and the costs associated with them.

In Chapter Two "Purpose, tasks and methodology of the study" the methodology of the conducted study is developed in detail, including the purpose, tasks, hypotheses, setting and stages of the study.

In Chapter Three "Results and Discussion" - in 6 items the doctoral student presents the results of her studies.

Assistant Vasileva studies the quality of health care in hemodialysis departments, covering all participants in this process - patients, doctors and nurses. In addition, she determines the primary status of patients' competencies in carrying out activities related to disease control. She studies the relationship between the infections that occurred and the costs associated with treatment, as well as the average "survival" of tunneled catheters and the frequency of their complications.

A sociodemographic characteristic of the patients participating in the study was made by basic identification characteristics (gender, age, education, underlying kidney disease and time of diagnosis of CKD). The doctoral student establishes that there is a close relationship between the frequency of vascular access complications and skills of patients to take care of them and proves the active participation of dialysis nurses in the adaptation period of patients in dialysis treatment, by giving advice on the hygienic-dietary and motor regime of patients. Assistant Vasileva is

thoroughly familiar with the regulatory framework concerning patients on hemodialysis treatment - Standard for Dialysis Treatment, Law on Professional Organizations, Regulation No. 1 on the Competencies of Medical Specialists, etc. She also examines the sources of financing of hemodialysis treatment of patients in Bulgaria. She established a high percentage of satisfaction of dialysis patients with the health care received in hemodialysis departments. The described self-assessment of the nurses participating in the study regarding their necessary professional knowledge and skills in operating a tunneled catheter show a thorough and detailed knowledge of the stages in the implementation of hemodialysis treatment and the responsible role of the nurse in it. The opinion of the surveyed nurses regarding the specialized professional training they need to provide quality healthcare is also confirmed by the opinion expressed by the doctors participating in the study.

Assistant Vasileva categorically proves the connection between the infections that occurred and the costs associated with the treatment, establishing that the costs of complications are approximately the same as for conducting annual dialysis treatment for one patient. In addition, the consequences of these infections carry a risk and worsen the patient's quality of life, i.e. if quality health care is provided for patients with a tunneled catheter, the likelihood of complications is reduced, and hence the additional costs of treatment.

Chapter Four "Conclusions, Recommendations and Contributions" - I agree with the 7 main conclusions drawn by the doctoral student at the end of the dissertation.

Recommendations are made to the heads of medical institutions, the Ministry of Health and the Ministry of Education and Science, which would optimize the system for continuing education of nurses working in the dialysis structures of the country and would help to introduce the specialization "Dialysis Nurse", the need for which was proven in Assistant Vasileva's dissertation.

I agree with the main contributions of the dissertation work, both theoretical and practical, as stated in the work.

6. Assessment of the doctoral student's publications and personal contribution

The doctoral student has published 3 articles on the topic of the dissertation in Bulgarian journals. 3 scientific reports have also been made at conferences in our country.

The overall work of Assistant Vasileva is proof of her ability to carry out independent scientific work. When developing her dissertation, the doctoral student demonstrated awareness, purposefulness and impartiality in conducting the research and observing the principles of scientific ethics.

After a thorough analysis of the dissertation in question, I have no critical remarks towards the doctoral student.

7. Abstract

The abstract is structured according to the requirements, contains 62 pages and reflects the main results achieved in the dissertation.

CONCLUSION

The dissertation contains scientific, scientifically applied and applied results that represent an original contribution to science and meet all the requirements of the Act on the Development of

the Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for the Implementation of the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations of the Medical University - Pleven.

The presented materials and dissertation results fully comply with the specific requirements adopted in connection with the Regulations of MU - Pleven for the Implementation of the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria.

The dissertation " Healthcare for patients on hemodialysis with a tunneled catheter - medical, social and economic aspects" shows that the doctoral student Vanya Todorova Vasileva possesses in-depth theoretical knowledge and professional skills in the scientific specialty "Health Care Management", demonstrating qualities and skills for independent conduct of scientific research.

Given the above, I confidently give my positive assessment of the conducted research, presented by the above-reviewed dissertation, abstract, achieved results and contributions, and I propose to the esteemed scientific jury to award the educational and scientific degree "doctor" to Assistant Vanya Todorova Vasileva, a doctoral student in the doctoral program in "Health Care Management".

20.01.2025

The opinion was prepared by:

(Assoc. Prof. E.Dimitrova, PhD)

I, Miroslava Delcheva Delcheva, hereby certify that this is a true and correct translation that I have made from Bulgarian into English of the attached document, namely: Opinion. The translation contains five (5) pages.

Translator:

Miroslava Delcheva

